

**Голові спеціалізованої вченої ради
ДФ 20.051.073
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника
доктору медичних наук,
професору Шереметі Лідії Миколаївні
(76018, м. Івано-Франківськ,
вул. Шевченка, 57)**

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора медичних наук, професора, професора кафедри фізичної терапії, ерготерапії, директора Навчально-наукового інституту охорони здоров'я Національного університету водного господарства та природокористування **Григуса Ігора Михайловича** на дисертацію **Наконечної Світлани Павлівни** «**Функціональні резерви організму студентів з порушеннями постави у сагітальній площині, плоскостопістю, ожирінням та їх корекція засобами фізичної терапії**», подану на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 227 «Фізична терапія, ерготерапія»

Актуальність теми роботи

Актуальність проблеми вивчення стану здоров'я студентської молоді безперечно висока. Формування здоров'я визначається різними сферами життя та досить широким колом питань, що до них належать. Найбільш повний набір характеристик і показників, що визначають здоров'я, включає дослідження з оцінки якості життя.

Численні дослідження показують, що для студентства багато в чому характерний недостатньо здоровий спосіб життя (нерегулярність харчування,

низька фізична активність, неправильний режим праці та відпочинку тощо), високі емоційно-інтелектуальні навантаження.

Проте, стан роботи щодо формування здорового способу життя студентства залишається складним, а іноді – навіть загрозливим для національної безпеки України.

Негативно вплинули на здоров'я молоді наслідки економічних криз, епідемії COVID-19, військових дій. В контексті складних екологічних та соціально-економічних умов гострими стали проблеми бідності, безробіття, постає проблема забезпечення населення здоровим харчуванням.

Особливу тривогу викликає низький рівень залучення молоді України до занять фізичною активністю. Так, лише кожен п'ятий хлопець чи дівчина шкільного віку та кожен десятий студент чи студентка, мають достатній рівень рухової активності оздоровчої спрямованості, що є одним із найнижчих показників у Європі. Кожна шоста дитина в Україні народжується з відхиленнями у здоров'ї, а за час навчання у загальноосвітніх навчальних закладах школярі втрачають щонайменше третину свого здоров'я: погіршуються зір, слух, осанка; зростає кількість випадків невротичних розладів, захворювання нирок, органів травлення, нервової та ендокринної системи. Відповідно відхилення у стані здоров'я визначаються медиками майже у 90 % студентів, серед яких більше половини мають незадовільний фізичний стан.

У зв'язку із загрозою здоров'ю українській нації необхідні всебічний пошук та створення програм, спрямованих на корекцію стану здоров'я студентства, що визначає актуальність представленої роботи.

Мета роботи: теоретичне обґрунтування, розробка та перевірка ефективності комплексної програми фізичної терапії студентів з порушеннями постави у сагітальній площині, плоскостопістю, ожирінням, спрямованої на покращення функціональних резервів їх організму.

Наукова новизна отриманих результатів.

Дисертація Наконечної С.П. на тему: «Функціональні резерви організму студентів з порушеннями постави у сагітальній площині, плоскостопістю, ожирінням та їх корекція засобами фізичної терапії» має науково-практичне значення, оскільки вперше:

- науково обґрунтовано, методично розроблено та апробовано ефективність комплексної програми фізичної терапії студентів з ожирінням, порушеннями постави та плоскостопістю, визначальними особливостями якої є виконання терапевтичних вправ різної спрямованості та функціонального тренування із застосуванням платформ «PROSEDOS», мануального впливу (масажу), кінезіологічного тейпування, модифікації харчування (дієтичне навчання), навчання пацієнтів, що відрізняє її від загальноприйнятих програм реабілітації та фізичної терапії;
- отримано дані про особливості перебігу поєднання у студентів ожиріння, порушень постави у сагітальній площині та плоскостопості (окремо кожного стану та їх загального впливу на стан здоров'я осіб студентів) з позицій реабілітаційного втручання;
- комплексна програма фізичної терапії студентів з ожирінням, порушеннями постави у сагітальній площині та плоскостопістю побудована відповідно до Міжнародної класифікації функціонування, інвалідності та здоров'я із урахуванням основних її компонентів, а кінцева мета відновлювальних заходів спрямована на рівень участі у життєвих ситуаціях та / або професійній діяльності на фоні покращення функціональних резервів організму.

Практичне значення одержаних результатів.

Полягає у створенні науково обґрунтованої комплексної програми фізичної терапії для студентів з ожирінням, порушеннями постави у сагітальній площині та плоскостопості, що сприяла розширенню функціональних резервів їх організму – поліпшенню якості життя, динаміки

рухової функції, збільшенню рухової активності, покращенню антропометричних параметрів, збільшенню гнучкості хребта, покращенню висоти склепіння стопи. Практичні розробки дисертаційного дослідження використані у практичній діяльності реабілітаційних закладів, теоретико-методичні – використовуються у навчальному процесі профільних кафедр, що підтверджено відповідними актами впровадження.

Відповідність дисертації профілю спеціалізованої вченої ради. За змістом дисертація Наконечної Світлани Павлівни на тему: «Функціональні резерви організму студентів з порушеннями постави у сагітальній площині, плоскостопістю, ожирінням та їх корекція засобами фізичної терапії», представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії повністю відповідає спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія.

Аналіз змісту дисертації.

Дисертація складається з вступу, огляду літератури, розділів присвячених організації та методам дослідження, результатам первинного обстеження студентів, опису розробленої програми фізичної терапії, результатам оцінки її ефективності, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи складає 137 сторінок, містить 19 рисунків, 26 таблиць, 3 додатки, список використаних джерел із 129 найменувань.

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, вказано зв'язок дисертаційного дослідження з науковими програмами, мету і основні завдання, об'єкт, предмет дослідження, описано методи, які були використані у дослідженнях, визначено наукову новизну роботи і практичне значення отриманих результатів, зазначено особистий внесок здобувача.

Перший розділ стосується огляду літератури. Проаналізовані джерела містять інформацію про епідеміологію та причини ожиріння в молодших вікових групах. Також описаний вплив ожиріння на стан здоров'я дітей та молоді. Наведено принципи мультидисциплінарного менеджменту ожиріння.

Вивчення літературних джерел дає можливість визначити актуальність обраного напрямку наукової роботи.

Другий розділ містить опис організації та методів дослідження. В розділі подано стислий опис методів дослідження, а саме: методик, які характеризують загальний стан функціонування організму студентів, стан жирової тканини, функціонування структур хребта, стан стопи та рівноваги тіла. Наведено принципи організації дослідження, критерії включення та виключення студентів у групи дослідження.

У **третьому розділі** здійснено опис результатів визначення суб'єктивних та об'єктивних ознак функціонального стану організму студентів з порушеннями постави у сагітальній площині, плоскостопістю, ожирінням. Дисертанткою встановлено, студенти та студентки з коморбідною патологією мали низьку якість життя, відставали від своїх здорових однолітків за рівнем енерговитрат, показниками рухового стереотипу, силою; мали надмірний розвиток підшкірної та вісцеральної жирової тканини, погану гнучкість всіх відділів хребта, порушення стійкості та рівноваги, що стало передумовою для створення програми фізичної терапії.

Четвертий розділ присвячений науковому обґрунтуванню та методичному опису розробленої програми фізичної терапії. Концепція програми полягала у тому, що ключовим моментом поєднання патології у обстеженого контингенту студентів було ожиріння. Відповідно, впливаючи на його етіопатогенез з одночасним впливом на знаки плоскостопості та порушення постави досягали покращення загального стану студентів.

Особливостями розробленої програми фізичної терапії, яку слід розглядати як принципову новизну роботи, є базування на принципах пацієнтоцентричності, використанні принципів Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я. Перевагами апробованої програми фізичної терапії, є поєднання терапевтичних вправ різного спрямування, функціонального тренування на новій для реабілітаційної практики України платформі «PROSEDOS», масажу,

кінезіологічного тейпування, рекомендацій з модифікацій харчування, навчання студентів упродовж тривалого відрізка часу (6 місяців), що дало можливість скорегувати масу тіла. Особливістю розробленої програми була адаптація застосованих заходів до стилю життя студентів, що підвищувало їх комплаєнтність; підбір методик реабілітації таким чином, щоб вони впливали на всі ланки досліджуваної патології. Таким чином, було поставлено та реалізовано достатньо широку наукову задачу, метою якої є розробка та практична апробація програми фізичної терапії для студентів з ожирінням, порушенням постави у сагітальній площині та плоскостопістю.

П'ятий розділ присвячений висвітленню отриманих результатів апробації розробленої програми фізичної терапії, порівняної з результатами первинного обстеження, показниками контрольної групи та з станом студентів групи порівняння, які самостійно дотримувались принципів здорового стилю життя та зменшення маси тіла. Аналіз отриманих статистичних даних засвідчує переваги розробленої програми фізичної терапії, оскільки за всіма досліджуваними показниками пацієнти цієї групи виявили покращення не тільки відносно вихідних даних, але й відповідних повторних характеристик групи порівняння 2.

Висновки. Завершальною частиною роботи є висновки, в яких у стислій формі подані основні наукові та практичні результати, отримані у процесі дослідження, що дозволяє вважати роботу Наконечної С.П. самостійною і завершеною.

Проаналізований **список джерел** в дисертаційному дослідженні вказує на те, що в роботі проведено порівняння та аналіз сучасних наукових досліджень.

Додатки містять опитувальники та детальний опис методик дослідження, акти впровадження результатів дослідження.

Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових і фахових виданнях.

Відсутність порушення академічної доброчесності. За результатами перевірки дисертаційної роботи та публікацій не виявлено ознак академічного плагіату, елементів фабрикації та фальсифікації. Автором застосовано посилання на її наукові публікації, публікації інших авторів, нормативні документи та інші джерела. У дисертаційній роботі відсутні порушення академічної доброчесності.

Основні результати дисертації опубліковані в 10 наукових працях, серед яких 1 публікація у журналі, який індексується наукометричною базою Scopus, та матеріалах 5 міжнародних та всеукраїнських конференціях.

Загальна оцінка дисертаційної роботи є позитивною, проте існує ряд зауважень та недоліків:

1. В огляді літератури бажано було б деталізувати роботи українських вчених в досліджуваній галузі; висвітлити реабілітаційні проблеми не тільки з позицій ожиріння, але й порушень постави та плоскостопості.

2. У дисертаційному дослідженні не описано детально методику відновного втручання, за якою займались студенти групи порівняння 1, доцільним було б не тільки наводити посилання на відповідні сайти, але й здублювати їх, наприклад, у додатки.

3. У додатках доцільно було б зазначити приклади комплексів терапевтичних вправ, які були застосовані для студентів.

4. Вплив оточення в родині є надзвичайно важливим для корекції ожиріння. Чи залучали до реабілітаційного втручання родини студентів? Якщо так, то як саме?

5. Текст дисертації містить ряд граматичних та стилістичних помилок та описок.

Однак, вказані вище зауваження та недоліки не мають впливу на загальну позитивну оцінку роботи, не стосуються висновків та наукових

положень, що формують наукову новизну отриманих результатів та ніяким чином не зменшують наукову і практичну цінності роботи.

Висновок. Аналізуючи дисертаційне дослідження Наконечної С.П. «Функціональні резерви організму студентів з порушеннями постави у сагітальній площині, плоскостопістю, ожирінням та їх корекція засобами фізичної терапії» можна стверджувати, що робота є комплексною, завершеною, має як наукове, так і практичне значення. Основні результати дослідження достатньо висвітлені у наукових працях. Робота повністю задовольняє усім вимогам МОН України: «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами від 21.03.2022 р. №341) та наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), які пред'являються до дисертацій, а її автор Наконечна С.П., заслуговує присудження їй наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 227 Фізична терапія, ерготерапія.

Офіційний опонент:

доктор медичних наук, професор,
професор кафедри фізичної терапії, ерготерапії,
директор Навчально-наукового
інституту охорони здоров'я
Національного університету
водного господарства та природокористування

Ігор ГРИГУС

